

Gemeente Amsterdam
Stadsdeel Zuidoost

Checklist

Toegankelijkheid Openbare Ruimte

Stadsdeel Amsterdam Zuidoost

Algemeen

In december 2009 heeft de raad, na een motie van de Partij van de Arbeid, de ambitie uitgesproken om de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor met name gehandicapten te verbeteren. Het DB wordt in de motie opgedragen om beleid te formuleren ten behoeve van een voor alle doelgroepen toegankelijke openbare ruimte, zich te laten adviseren door belangenorganisaties en systematisch overleg te hebben met belanghebbenden.

De Checklist Toegankelijkheid Openbare Ruimte¹ is een uitgangspunt bij inrichting en groot onderhoud, en een hulpmiddel bij beheer van de openbare ruimte. Het vormt tevens een toetsingskader bij de plantoetsing (Verkeerscommissie + ambtelijk Plantoetsoverleg), en bij thematische schouwen door Beheer en Onderhoud. De checklist voor Zuidoost is een groeidocument. Het verwijst ook naar de landelijke richtlijnen. Wanneer de uitgangspunten van de checklist ondanks een uiterste inspanning niet haalbaar zijn voor een specifieke situatie dan dient in de toelichting op een ontwerp dit te worden onderbouwd. Dit draagt bij aan een goede besluitvorming van een maaiveldontwerp.

Bij Beheer kunnen deze richtlijnen aanleiding zijn de openbare ruimte te verbeteren mits daar middelen en capaciteit voor beschikbaar zijn.

Borging toegankelijkheid bij inrichting en beheer

1. Toegankelijkheid als randvoorwaarde in het programma van eisen voor ruimtelijke plannen o.b.v. de Checklist en landelijke richtlijnen.
2. Afdelingen met projecten openbare ruimte nemen het thema toegankelijkheid als uitgangspunt in de planfasen van het maaiveldontwerp.
3. Plantoetsoverleg (ambtelijk) waarbij Realisatie en Beheer en Onderhoud het ontwerp checken op voldoende toegankelijkheid.
4. Eindtoetsing ontwerp door de Beleidsadviseur Inrichting op o.a. toegankelijkheid. De toets gaat mee met de stukken t.b.v. bestuurlijke besluitvorming. Projectleiders kunnen afwijken van de standaard voor toegankelijkheid mits de argumenten daarvoor zwaarwegend en steekhoudend zijn. Het DB weegt de belangen en adviezen. Bewoners en belangenorganisaties kunnen bezwaar maken tegen dit besluit.
5. Technische schouw standaard bij oplevering van een nieuwe inrichting. Tijdens de aanleg kan een onvoorziene situatie tot een inrichtingsaanpassing leiden in het nadeel van toegankelijkheid. De schouw weegt dit belang en verhelpt tekortkomingen waar mogelijk.
6. Thematische schouw met belangengroepen in de beheerfase of als thema bij reguliere schouwen als een buurtcoördinator of wijkbeheerder signalen krijgt over een verminderde toegankelijkheid. Door geleidelijke toename aan straatmeubilair en gebruiksdruk kan de toegankelijkheid in het geding komen. In overleg met belanghebbenden wordt door de afdelingen Beheer en Ruimte, Verkeer en Milieu naar de haalbaarheid van oplossingen gekeken. Beheer hanteert de randvoorwaarden uit de Checklist Toegankelijkheid, Handboek Inrichting/Puccinimethode en o.a. CROW normen toegankelijkheid.
7. Woonservicewijken zijn buurten met veel ouderen en mensen met een fysieke beperking waar i.h.k.v. Wmo-beleid extra aandacht is voor een goed aanbod aan zorg, wonen op maat en voorzieningen als winkels. Ook het thema toegankelijkheid wordt hierin meegenomen bij voorkeur als schouw op initiatief van Welzijn. Het streven is per doelgroep een check uit te voeren op omgevingsvoorwaarden en routes tussen woningen, zorgaanbieders en winkels. Knelpunten in de openbare ruimte worden besproken met Beheer of projectleiders om tot verbeteringen te komen.

Uitleg over de checklist

In het Samenvattend overzicht staan boven in de kolommen (A) t/m (L) een aantal onderdelen vermeld die betrekking hebben op de openbare ruimte (van voetpaden/trottoirs tot gehandicaptenparkeerplaatsen). In de linkerkolom staan de knelpunten vermeld waarvan met name gehandicapten hinder kunnen ondervinden in de openbare ruimte, (van nr. (1) Obstakels t/m nr. (26) Ontbreken gehandicaptenparkeerplaats). Het overzicht werkt als een matrix model; Door de knelpunten in de linkerkolom te koppelen aan de onderdelen (A) t/m (L) kan per onderdeel nagegaan worden welk obstakel daarbij van toepassing is. Dit is door middel van kruisen in de kolommen aangegeven. Bijvoorbeeld: bij hellingen (G) kunnen de volgende knelpunten voorkomen; een gladde ondergrond; het ontbreken van draaimogelijkheden; het ontbreken van rustmogelijkheden; grote hoogteverschillen, en te steile hellingen. Op bladzijde 10 wordt in de toelichting per knelpunt de minimeisen vermeld.

Op de informatiepagina op bladzijde 14 staat per thema vermeld in welke publicatie of link aanvullende informatie te vinden is.

¹ De lijst werd ontwikkeld door de gemeente Zeist, in 2006 toegepast in stadsdeel Noord en in 2009 als intern werkdocument gebruikt bij stadsdeel Westerpark. Het streven is in 2012 de checklist als bijlage op te nemen in een door de deelraad vast te stellen Handboek Beheeruitgangspunten Inrichting Openbare Ruimte.
Checklist Toegankelijkheid Openbare Ruimte, stadsdeel Zuidoost, definitieve versie d.d. 14 december 2012

Samenvattend overzicht	(A) Voetpaden / trottoirs	(B) Winkelstraten	(C) Oversteekplaatsen	(D) Pleinen	(E) Park en plantsoen	(F) Trappen	(G) Hellingen	(H) OV-halteplaatsen	(J) Voorzieningen op straat	(K) Vlonders, kades en bruggen	(L) Gehandicaptenparkeerplaatsen
Obstakels (1)	X	X		X	X			X	X	X	X
Geen vrije doorgang (2)	X	X				X		X	X	X	X
Losse tegels (3)	X	X		X				X			
Uitstekende/verzonken putdeksels (4)	X	X		X							
Ontbreken verlaagd trottoir (5)	X		X					X	X		X
Diepe molgoten (6)	X		X								
Roosters te breed (7)	X	X		X							
Gladde ondergrond (8)	X	X		X		X	X	X		X	
Ontbreken draaimogelijkheden (9)	X	X					X	X		X	
Ontbreken rustmogelijkheden (10)	X	X		X	X		X	X			
Ontbreken gids-/geleidelijnen (11)	X	X	X	X		X		X			
Ontbreken markeringen (12)	X	X	X	X		X		X		X	
Oversteek te breed (13)			X					X			
Te weinig zicht (14)			X								
Bedieningselement onbruikbaar (15)			X						X		
Ontbreken rateltikker bij VRI (16)			X								
Grote hoogteverschillen (17)				X	X		X	X			
Zachte bestrating (18)					X						
Begroeiing over de weg (19)	X				X						
Ontbreken van een leuning (20)						X				X	
Treden niet te onderscheiden (21)						X					
Onregelmatige treden (22)						X					
Te steil (23)							X				
Aflopend voetpad/trottoir (24)	X										
Niet bereikbaar of bruikbaar (25)			X					X	X	X	X
Ontbreken gehandicapten parkeerplaats (26)		X							X		

A. Voetpaden en trottoirs

Knelpunten	Toelichting
(1) Obstakels	Voorbeelden: scootsafes, bomen, paaltjes, lantaarnpalen, meterkasten, plantenbakken, afvalcontainers, verkeersborden, verkeerslichten. Bij plaatselijke versmallingen moet de vrije breedte minstens 1,2 m. zijn, over een lengte van max. 0.50 m
(2) Geen vrije doorgang	De minimale vrije breedte is 1,5 m. als obstakelvrije zone. Bij drukke voetgangersroutes of bij veel functies (winkels) is de minimale breedte 2,4 m. Incidenteel kan plaatselijk afgeweken in een route tot een breedte van 1,2 m. (zie 'obstakels').
(3) Losse tegels	Het loopoppervlak moet vlak zijn. Onregelmatigheden in de route moeten kleiner zijn dan 5 mm.
(4) Uitstekende/verzonken putdeksels	Het loopoppervlak moet vlak zijn. Onregelmatigheden in de route moeten kleiner zijn dan 5 mm.
(5) Ontbreken verlaagd trottoir	Trottoirs dienen op één of meer plaatsen voorzien te zijn van verlaagde trottoirbanden of inritbanden met helling (<1:10) en minimale breedte van 1,2 m.
(6) Diepe molgoten	De aansluiting van de rijbaan op de trottoirband moet voldoende vlak zijn. Bij verlaagde trottoirbanden blijven rolstoelen, rollators en kinderwagens vaak in goten steken. Door molgoten te voorzien van roosters kan de toegankelijkheid van op- en afritten worden gewaarborgd.
(7) Roosters te breed	De maaswijdte van roosters dient kleiner te zijn dan 2 cm.
(8) Gladde ondergrond	Het loopoppervlak moet voldoende stroef zijn. Materialen als gepolijst natuursteen, staal, rubber en ongeprofileerd hout kunnen bij nat weer te glad worden. Bij twijfel een materiaaltoets bij de Materiaaldienst laten uitvoeren.
(9) Ontbreken draaimogelijkheden	Op regelmatige afstand, bij voorkeur elke 75 m., moet voldoende draairuimte aanwezig zijn voor rolstoelen (en kinderwagens). Bij op- en afritten en bij zijstraten en bochten moet een draairuimte van 2 x 2 m. worden gerealiseerd, zodat iemand in een rolstoel een haakse bocht kan maken.
(10) Ontbreken rustmogelijkheden	Op hoofdlooproutes moet er om de 200 m. een zitgelegenheid zijn.
(11) Ontbreken gids-/geleidelijnen	Natuurlijke gidslijnen als vrije gevels, grasranden of ander voelbare materiaalovergangen kunnen goed dienen als routegeleiding voor blinden en slechtzienden (de stoeprand is doorgaans niet bruikbaar). Waar deze ontbreken, moeten geleidelijnen met een breedte van 0,6 m. of 0,3 m aangelegd worden (contrasterende kleur + ribbels parallel aan de looprichting).
(12) Ontbreken markeringen	Waarschuwingsmarkeringen worden gebruikt om blinden en slechtzienden te waarschuwen voor gevaarlijke situaties (oversteekplaatsen) en bij het aangeven van keuzemomenten. Hiervoor worden speciale tegels gebruikt in contrastkleur met een noppenprofiel. N.b. Waarschuwingsmarkeringen bij richtingsveranderingen groter dan 45 graden niet (meer) gebruiken!
(19) Begroeiing over de weg	De minimale vrije hoogte op de looproute is 2,6 m.; buiten de looproute 2,3 m.
(24) Aflopend voetpad / trottoir	Het loopoppervlak moet zo vlak mogelijk zijn met inachtnaam van het normale afschot voor voetpaden en trottoirs ten behoeve van de afwatering. Bij een te sterk afschot kan dit voor rollator- en rolstoelgebruikers een probleem worden. Helling dwars op de looprichting ≤1:50

B. Winkelstraten

Knelpunten	Toelichting
(1) Obstakels	Voorbeelden: bomen, paaltjes, lantaarnpalen, meterkasten, plantenbakken, uitstallingen, afvalcontainers, scootsafes, verkeersborden, verkeerslichten en zitbanken. De vrije breedte dient minimaal 1,5 m te zijn bij minder dan 100 voetgangers per maatgevend uur en bij meer dan 100 voetganger per uur is de breedte minimaal 2,4 m.
(2) Geen vrije doorgang	De vrije breedte bij minder dan 100 voetgangers per maatgevend uur (piekdrukke) moet minimaal 1,5 m. zijn. Bij meer dan 100 voetgangers per maatgevend uur minimaal 2,4 m. Vrije breedte looproute winkelstraat is minimaal 4 meter.
(3) Losse tegels	Het loopoppervlak moet vlak zijn. Onregelmatigheden in de route moeten kleiner dan 5 mm. zijn.
(4) Uitstekende/verzonken putdeksels	Het loopoppervlak moet vlak zijn. Onregelmatigheden in de route moeten kleiner dan 5 mm. zijn.
(7) Roosters te breed	De maaswijdte van roosters dient kleiner te zijn dan 2 cm.
(8) Glade ondergrond	Het loopoppervlak moet voldoende stroef zijn (bij twijfel een materiaaltoets bij de Materiaaldienst laten uitvoeren).
(9) Ontbreken draaimogelijkheden	Op regelmatige afstand, bij voorkeur elke 75 m. moet voldoende draairuimte aanwezig zijn voor rolstoelen (en kinderwagens), van minimaal 1,5 x 1,5 m. Bij op- en afritten en bij zijstraten en bochten moet een draairuimte van 2 x 2 m. worden gerealiseerd zodat iemand in een rolstoel een haakse bocht kan maken.
(10) Ontbreken rustmogelijkheden	Om de 200 m. een zitgelegenheid.
(11) Ontbreken gids-/geleidelijnen	In winkelgebieden is het vaak niet mogelijk om de gevels als natuurlijke gidslijn te gebruiken, omdat zich daarlangs te veel obstakels als fietsen en reclameborden bevinden. In dat geval kan voelbaar en zichtbaar afwijkende bestrating (contrasterend materiaalgebruik) de gidslijnfunctie overnemen. Ook kunnen geleidelijnen worden toegepast. Gids- en geleidelijnen mogen niet onderbroken worden door geparkeerde voertuigen of andere objecten.
(12) Ontbreken markeringen	Waarschuwingsmarkeringen worden gebruikt om blinden en slechtzienden te waarschuwen voor gevaarlijke situaties (oversteekplaatsen) en bij het aangeven van keuzemomenten. Hiervoor worden speciale tegels gebruikt in contrastkleur met een noppenprofiel. N.b. Waarschuwingsmarkeringen bij richtingsveranderingen groter dan 45 graden niet (meer) gebruiken!

C. Oversteekplaatsen

Knelpunten	Toelichting
(5) Ontbreken verlaagd trottoir	Om oversteekplaatsen voor rolstoelgebruikers bruikbaar te maken moeten trottoirafritten of verlaagde trottoirs zijn aangebracht van minimaal 1.20 m breed. De ruimte op het trottoir achter de verlaagde trottoirband moet minstens 2 m. zijn om voldoende draairuimte te hebben.
(6) Diepe molgoten	De aansluiting van de rijbaan op de trottoirband moet voldoende vlak zijn. Bij verlaagde trottoirbanden blijven rolstoelen, rollators en kinderwagens vaak in goten steken. Door molgoten te voorzien van roosters kan de toegankelijkheid van op- en afritten worden gewaarborgd.
(11) Ontbreken gids-/geleidelijnen	Waar op belangrijke routes een natuurlijke gidslijn in de richting van een oversteekplaats ontbreekt hebben blinden en slechtzienden een geleidelijn nodig om deze te kunnen vinden.
(12) Ontbreken markeringen	Begin en einde van een oversteekplaats worden ten behoeve van blinden en slechtzienden gemarkeerd met een waarschuwingsmarkering met noppenprofiel, met een lengte van 60 cm. in de looprichting. Ook vluchtheuvels worden gemarkeerd. De breedte is afhankelijk van het soort oversteekplaats.
(13) Oversteek te breed	De oversteek tussen twee rustpunten mag niet meer dan 7 m. (max. 2 rijstroken) bedragen. Bij een breedte van meer dan 7 m. moet een middengeleider worden toegepast.
(14) Te weinig zicht	Bij gebiedsontsluitingswegen moet over een lengte van 100 m. vrij zicht zijn. Bij erftoegangswegen over een lengte van 50 m. bij een ooghoogte tussen 0,95 (kind) en 1,95 m. hoogte (volwassene). Hou rekening met een ooghoogte van 0,75 m. bij belangrijke routes voor rolstoelers. Stopstrepen voor auto's niet te dicht bij de verkeerslichten (conform criteria!!).
(15) Bedieningselement onbruikbaar	Bedieningselementen moeten op een hoogte tussen de 0,9 m. en 1,2 m. worden geplaatst en moeten duidelijk herkenbaar zijn door het gebruik van kleuren en verduidelijkende pictogrammen.
(16) Ontbreken rateltikker bij VRI	Bij oversteekplaatsen met een VRI moet een rateltikker zijn. Bij oversteekplaatsen die bestaan uit drie delen (bij vrijliggende bus- of trambanen bijvoorbeeld) moet de middelste rateltikker een afwijkend geluid geven.
(25) Niet bereikbaar of bruikbaar	Een oversteekplaats kan op zichzelf goed ingericht zijn, maar toch onveilig of onbereikbaar blijken als aangelegen vrijliggende fietspaden niet bij de oversteekplaats worden betrokken. In verblijfsgebieden (30-km/u) worden meestal geen oversteekplaatsen aangelegd. Verhoogde kruispunten en over de rijbaan aangelegde, doorlopende trottoirs maken oversteken eenvoudiger, maar zijn voor blinden en slechtzienden slecht te herkennen. Dit kan worden voorkomen door gebruik te maken van voelbaar en visueel sterk contrasterend materiaal.

D. Pleinen

Knelpunten	Toelichting
(1) Obstakels	Voorbeelden: bomen, paaltjes, lantaarnpalen, meterkasten, plantenbakken, afvalcontainers, prullenbakken, verkeersborden, verkeerslichten en banken. Bij plaatselijke versmallingen moet de vrije breedte minstens 1,2 m. zijn, over een lengte van max. 0.50 m.
(3) Losse tegels	Het loopoppervlak moet vlak zijn. Onregelmatigheden in de route moeten kleiner dan 5 mm. zijn.
(4) Uitstekende/verzonken putdeksels	Het loopoppervlak moet vlak zijn. Onregelmatigheden in de route moeten kleiner dan 5 mm. zijn.
(7) Roosters te breed	De maaswijdte van roosters dient kleiner te zijn dan 2 cm.
(8) Gladde ondergrond	Het loopoppervlak moet voldoende stroef zijn (bij twijfel een materiaaltoets bij de Materiaaldienst laten uitvoeren).
(10) Ontbreken rustmogelijkheden	Op publieksintensieve locaties moet er om de 100 m. een zitgelegenheid zijn.
(11) Ontbreken gids-/geleidelijnen	Natuurlijke gidslijnen als vrije gevels, grasranden of ander voelbare materiaalovergangen kunnen goed dienen als routegeleiding voor blinden en slechtzienden (de stoeprand is niet bruikbaar). Waar deze ontbreken, moeten geleidelijnen met een breedte van 0,6 m. aangelegd worden in een contrasterende kleur en met ribbels parallel aan de looprichting.
(12) Ontbreken markeringen	Waarschuwingsmarkeringen worden gebruikt om blinden en slechtzienden te waarschuwen voor gevaarlijke situaties (oversteekplaatsen) en bij het aangeven van keuzemomenten. Hiervoor worden speciale tegels gebruikt in contrastkleur met een noppenprofiel. N.b. Waarschuwingsmarkeringen bij richtingsveranderingen groter dan 45 graden niet (meer) gebruiken!
(17) Grote hoogteverschillen	Hoogteverschillen groter dan 2 cm. zoveel mogelijk voorkomen. Waar ze onvermijdelijk zijn, kleine hoogteverschillen overbruggen met een helling. Grote hoogteverschillen dienen te worden ingepast in het ontwerp.

E. Park en Plantsoen

Knelpunten	Toelichting
(1) Obstakels	Voorbeelden: bomen, paaltjes, lantaarnpalen, meterkasten, plantenbakken, afvalcontainers, prullenbakken, verkeersborden, verkeerslichten en banken. Bij plaatselijke versmallingen moet de vrije breedte minstens 1,2 m. zijn, over een lengte van max. 0.50 m.
(10) Ontbreken rustmogelijkheden	Op publieksintensieve locaties en in heuvelachtig terrein moet er om de 100 m. een zitgelegenheid zijn. Op looproutes in parken moet er om de 200 m. een zitplaats zijn.
(17) Grote hoogteverschillen	Kleine hoogteverschillen moeten worden overbrugd met een helling. Grote hoogteverschillen dienen te worden ingepast in het ontwerp.
(18) Zachte bestrating	Schelpen-, zand- en graspaden zijn bij regen beperkt te gebruiken en zijn minder geschikt voor gebruikers van een rolstoel of kinderwagen. Drassige veenpaden, houtsnipper- of schorspaden zijn vrijwel niet toegankelijk voor deze gebruikers (hou daar rekening mee in het gebruik en biedt alternatieve routes).
(19) Begroeiing over de weg	De minimale vrije breedte is een obstakelvrije zone van 1,5 m. Bij routes die veel gebruikt worden is de minimale breedte bij voorkeur 2,4 m. De breedte van een gecombineerd fiets-, wandel- en rolstoelpad bij voorkeur minimaal 3 m.

F. Trappen

Knelpunten	Toelichting
(2) Geen vrije doorgang	De vrije breedte tussen de leuningen is minimaal 1,2 meter.
(8) Gladde ondergrond	Het loopoppervlak moet voldoende stroef zijn (bij twijfel een materiaaltoets bij de Materiaaldienst laten uitvoeren.)
(11) Ontbreken gids-/geleidelijnen	Voor blinden en slechtzienden is het van belang dat een trap in een looproute wordt aangekondigd met een geleidelijn / noppentegels.
(12) Ontbreken markeringen	Bovenaan de trap, voorafgaand aan de eerste trede, moet over de gehele breedte van de trap een 0,6 m. brede waarschuwingsmarkering zijn aangebracht . De markering contrasteert voelbaar en zichtbaar met de omgeving en met eventueel toeleidende geleidelijnen. Markering onderaan de trap is niet verplicht maar wel gewenst.
(20) Ontbreken van een leuning	Door steun en begeleiding wordt het klimmen van een trap prettiger. Een leuning geeft letterlijk houvast en kondigt het begin en eind van een trap aan. Bij het begin en eind van trappen en op bordessen moet de leuning daarom horizontaal doorlopen voorbij de eerste en laatste optrede over de lengte van de aantrede.
(21) Treden niet te onderscheiden	De treden moeten goed van elkaar te onderscheiden zijn door voldoende kleurcontrast. De bovenste en de onderste trede moeten bij voorkeur over de hele breedte worden gemarkeerd met een contrasterende kleur; de overige treden aan de zijkanten over een breedte van 0,3 m. vanaf de leuning.
(22) Onregelmatige treden	Uitgangspunt: de optrede is max. 0,15 m., de aantrede max. 0.30 m., aantrede + 2x optrede = 0,60 à 0,65 m. Trappen waarvan de optreden en/of aantreden onregelmatige afmetingen hebben, dienen vermeden te worden.

G. Hellingen

Knelpunten	Toelichting
(8) Gladde ondergrond	Het loopoppervlak moet voldoende stroef zijn (bij twijfel een materiaaltoets bij de Materiaaldienst laten uitvoeren).
(9) Ontbreken draaimogelijkheden	Aan het begin en eind van de helling moet voldoende horizontale ruimte aanwezig zijn voor rolstoelgebruikers om te draaien (minimale afmeting 2 bij 2 m.) De bordessen moeten een afmeting van minimaal 1,2 bij 1,5 m. hebben.
(10) Ontbreken rustmogelijkheden	Na overbrugging van elke 0,5 m. hoogteverschil moet een rustmogelijkheid in de vorm van een bordes worden aangebracht.
(17) Grote hoogteverschillen	Hoogteverschillen moeten waar ze onvermijdelijk zijn, worden overbrugd met een helling. Grote hoogteverschillen dienen te worden ingepast in het ontwerp (maatwerk).
(23) Te steil (24) Dwarshelling	Een hoogteverschil kleiner dan 2 cm. is overbrugbaar zonder aparte voorzieningen. Een hoogteverschil tussen 2 en 10 cm: hellingbaan met helling 1:10. Een hoogteverschil tussen 10 en 50 cm: een hellingbaan variërend tussen 1:10 tot 1:16. Een hoogteverschil groter dan 50 cm: helling van max. 1:16 met bordes na elke 50 cm. hoogteverschil of: helling van max. 1:25 zonder bordessen. Het loopoppervlak dwars op de loop-/rijrichting moet horizontaal zijn.

H. OV-halteplaatsen

Knelpunten	Toelichting
(1) Obstakels	Voorbeelden: bomen, paaltjes, lantaarnpalen, meterkasten, plantenbakken, afvalcontainers, prullenbakken, verkeersborden, verkeerslichten, zitbanken. Bij plaatselijke versmallingen is de vrije breedte minstens 1,2 m, over een lengte van max. 0.5 m.
(2) Geen vrije doorgang	De minimale vrije breedte is een obstakelvrije zone van 1,5 m. Bij routes die veel gebruikt worden of waarlangs veel functies liggen (winkels) is de minimale voorkeurbreedte 2,4 m. De incidentele toegestane vrije breedte op een looproute is 1,2 m. (zie 'obstakels').
(3) Losse tegels	Het loopoppervlak moet vlak zijn. Onregelmatigheden in de route moeten kleiner dan 5 mm. zijn.
(5) Ontbreken verlaagd trottoir	Halteplaatsen dienen op één of meer plaatsen te zijn voorzien van verlaagde trottoirbanden of inritbanden met helling (<1:10) en minimale breedte van 1,2 m.
(8) Gladde ondergrond	Het loopoppervlak moet voldoende stroef zijn (bij twijfel een materiaaltoets bij de Materiaaldienst laten uitvoeren).
(9) Ontbreken draaimogelijkheden	Op regelmatige afstand, bij voorkeur elke 75 m. moet voldoende draairuimte aanwezig zijn voor rolstoelen (en kinderwagens). Bij op- en afritten en bij zijstraten en bochten moet een draairuimte van 2 x 2 m. worden gerealiseerd zodat iemand in een rolstoel een haakse bocht kan maken.
(10) Ontbreken rustmogelijkheden	De halteplaats is voorzien van een zitmogelijkheid.
(11) Ontbreken gids-/geleidelijnen	Natuurlijke gidslijnen als vrije gevels, grasranden of ander voelbare materiaalovergangen kunnen goed dienen als routegeleiding voor blinden en slechtzienden (de stoeprand is niet bruikbaar). Waar deze ontbreken, moeten geleidelijnen met een breedte van 0,6 m. aangelegd worden in een contrasterende kleur en met ribbels parallel aan de looprichting.
(12) Ontbreken markeringen	Waarschuwingsmarkeringen worden gebruikt om blinden en slechtzienden te waarschuwen voor gevaarlijke situaties (oversteekplaatsen). Hiervoor worden zwart rubberen profieltegels gebruikt. Bij bushaltes wordt een instapmarkering toegepast, bestaande uit rubbersignaaltegels 300x300x80mm, zwart.
(13) Oversteek te breed	Bij busstations met centraal wachtperron en afzonderlijke vertrekperrons mag de oversteek niet groter zijn dan 7 m.
(17) Grote hoogteverschillen (24) dwarshelling	Hoogteverschillen zijn te overbruggen met een hellingbaan (zie G.) of lift. Zie CROW-publicatie 219 e. Helling dwars op de looprichting ≤ 1:50.
(25) Niet bereikbaar of bruikbaar	De perronhoogte afstemmen op de instaphoogte (18 cm) van lage vloerbussen voor een gelijkvloerse instap. De spleet tussen bus en halte wordt overbrugd door een uitschuifbare busplank. Bij OV-knooppunten is extra aandacht nodig voor visuele en gesproken (reis)informatie gekoppeld aan fysieke routegeleiding voor blinden en slechtzienden.

J. Voorzieningen (betaalautomaten, afvalcontainers)

Knelpunten	Toelichting
(1) Obstakels	Voorzieningen op straat zijn soms slecht of niet bereikbaar door obstakels op de route er naar toe, bijvoorbeeld: bomen, paaltjes, lantaarnpalen, meterkasten, plantenbakken, afvalcontainers, prullenbakken, verkeersborden, verkeerslichten en zitbanken. Bij plaatselijke versmallingen moet de vrije breedte minstens 1,2 m. zijn.
(2) Geen vrije doorgang	De minimale vrije breedte is een obstakelvrije zone van 1,5 m. Bij routes die veel gebruikt worden is de minimale voorkeurbreedte 2,4 m. De incidentele toegestane vrije breedte op een looproute is 1,2 m. (zie 'obstakels').
(5) Ontbreken verlaagd trottoir	Afvalcontainers of gehandicaptenparkeerplaatsen altijd situeren en inrichten op een manier waardoor zij goed bereikbaar en bruikbaar zijn. Trottoirs op de route ernaartoe moeten op één of meer plaatsen voorzien zijn van verlaagde trottoirbanden of inritbanden met helling (<1:10) en minimale breedte van 1,2 m. Algemene gehandicaptenparkeerplaatsen hebben extra vrije ruimte nodig rond de instapplaats en moeten veilig en zonder hindernissen bereikbaar zijn vanaf het trottoir (verlaagde band en obstakelvrij). Haaksparkeerplaatsen hebben een extra breedte van 1,5 m rond de instapplaats nodig.
(15) Bedieningselementen onbruikbaar	Bedieningselementen moeten op een hoogte tussen de 0,9 m. en 1,2 m. worden geplaatst en moeten duidelijk herkenbaar zijn door het gebruik van kleuren en verduidelijkende pictogrammen.
(25) Niet bereikbaar of bruikbaar	Openbare voorzieningen op straat kunnen op zichzelf zijn ontworpen voor een zo breed mogelijke groep gebruikers. Toch kunnen zij door obstakels in routes er naar toe voor sommigen onbereikbaar worden en dus onbruikbaar zijn. Daarom wordt aanbevolen bij het ontwerp van de openbare ruimte aandacht te besteden aan een goede bereikbaarheid van voorzieningen.

K. Vlonders, kades en bruggen

Knelpunten	Toelichting
(1) Obstakels	Voorbeelden: bomen, paaltjes, lantaarnpalen, meterkasten, plantenbakken, afvalcontainers, verkeersborden, verkeerslichten en banken. Bij plaatselijke versmallingen moet de vrije breedte minstens 1,2 m. zijn.
(2) Geen vrije doorgang	De minimale vrije breedte is een obstakelvrije zone van 1,5 m. Bij routes die veel gebruikt worden is de minimale voorkeurbreedte 2,4 m. De incidentele toegestane vrije breedte op een looproute is 1,2 m. (zie 'obstakels').
(8) Gladde ondergrond	Het loopoppervlak moet voldoende stroef zijn (bij twijfel een materiaaltoets bij de Materiaaldienst laten uitvoeren). Gebruik bij vlonders en steigers kunststof roosters, of plankdelen (hout/kunststof) smaller dan 12 cm.
(9) Ontbreken draaimogelijkheden	Op regelmatige afstand, bij voorkeur elke 75 m. moet voldoende draairuimte aanwezig zijn voor rolstoelen (en kinderwagens). Bij op- en afritten en bij zijstraten en bochten moet een draairuimte van 2 x 2 m. worden gerealiseerd zodat iemand in een rolstoel een haakse bocht kan maken.
(12) Ontbreken markeringen	Waarschuwingsmarkeringen worden gebruikt om blinden en slechtzienden te waarschuwen voor gevaarlijke situaties. Hiervoor worden speciale tegels gebruikt in contrastkleur en met een noppenprofiel. Kades bij pontaanlandingen en in de nabijheid van looproutes worden bij voorkeur afgeschermd door middel van hekwerk.
(20) Ontbreken van een leuning	Steigers en bruggen worden voorzien van een deugdelijke borstwering, reling of, bij een trapje, een leuning.
(24) dwarshelling	Het oppervlak dwars op de loop-/rijrichting moet horizontaal zijn.
(25) Niet bereikbaar of bruikbaar	Pontaanlandingen zodanig inrichten dat zij goed en veilig toegankelijk zijn voor ouderen en gehandicapten. Bij de inrichting wordt extra aandacht besteed aan loopcomfort, veiligheid en rijcomfort (kinderwagens, scootmobielen, rolstoelen, rollators) en gelijkvloerse aansluiting op de pont. Een hek of een reflecterende band zo nodig toepassen.

K. Gehandicaptenparkeerplaatsen algemeen

Knelpunten	Toelichting
(1) Obstakels	Voorzieningen op straat zijn soms slecht of niet bereikbaar door obstakels op de route er naar toe, bijvoorbeeld: bomen, paaltjes, lantaarnpalen, meterkasten, plantenbakken, afvalcontainers, prullenbakken, verkeersborden, verkeerslichten en zitbanken. Bij plaatselijke versmallingen moet de vrije breedte minstens 1,2 m. zijn, over een lengte van max. 0,5 m.
(2) Geen vrije doorgang	De minimale vrije breedte is een obstakelvrije zone van 1,5 m. Bij routes die veel gebruikt worden is de minimale voorkeurbreedte 2,4 m. De incidentele toegestane vrije breedte op een looproute is 1,2 m. (zie 'obstakels').
(5) Ontbreken verlaagd trottoir	Gehandicaptenparkeerplaatsen altijd situeren en inrichten op een manier waardoor zij goed bereikbaar en bruikbaar zijn. Algemene gehandicaptenparkeerplaatsen hebben aan één of meer zijden een vrije gebruikersruimte van 1,5 m breed op hetzelfde niveau als de parkeerplaats en gesitueerd buiten de rijbaan en/of fietspad. Indien aan één of meer zijden een trottoirband aanwezig is dan moet binnen 5 m een oprit aanwezig zijn, met een helling (<1:10 en een minimale breedte van 1,2 m. Dwars- of langshelling parkeerplaats max. 1:50. Bij gehandicaptenparkeerplaatsen op de weg verkeersbord E6 (algemene gehandicaptenparkeerplaats) plaatsen. De afmetingen van gehandicaptenparkeerplaatsen algemeen zijn 3,5 x 5,0 m bij haaksparkeerplaatsen, en 2,0 x 6,0 m bij langsparkeerplaatsen. De afbakening van het parkeervak aangeven met een witte doorgetrokken belijning. Het parkeervak dient voorzien te zijn van een afgekruid vlak.
(25) Niet bereikbaar of bruikbaar	Openbare voorzieningen op straat kunnen op zichzelf zijn ontworpen voor een zo breed mogelijke groep gebruikers. Toch kunnen zij door obstakels in routes er naar toe voor sommigen onbereikbaar worden en dus onbruikbaar zijn. Daarom wordt aanbevolen bij het ontwerp van de openbare ruimte aandacht te besteden aan een goede bereikbaarheid van voorzieningen.

Informatiepagina

Deze checklist voor stadsdeel Zuidoost is gebaseerd op landelijke toegankelijkheidsrichtlijnen. Het stadsdeelbeleid is beschreven in het Handboek Beheeruitgangspunten Inrichting Openbare Ruimte 2011 van het stadsdeel Zuidoost.

De checklist is bedoeld voor praktisch gebruik en gebaseerd op een model dat Traffic Test heeft ontwikkeld voor de gemeente Zeist. Zo kan in één oogopslag worden beoordeeld welke toegankelijkheidsaspecten relevant zijn voor een ontwerp, een buurtschouw, etc.. Voor aanvullende informatie wordt verwezen naar de technische specificaties van landelijke criteria en richtlijnen. Toegankelijkheidsrichtlijnen zijn per thema uitgewerkt in afzonderlijke CROW-publicaties of stedelijke of landelijk werkende belangenorganisaties. Alle genoemde publicaties zijn aanwezig in de werkbibliotheek van de afdeling Ruimte, Verkeer en Milieu.

Thema	Publicatie of link
Toegankelijkheid Algemeen	• CROW publicatie nr. 177, 'Richtlijnen integrale toegankelijkheid openbare ruimte' • 'Handboek voor Toegankelijkheid', 7^e druk, SDU (http://www.sdu.nl/catalogus/9789012585057) • ASVV 2012
Toegankelijkheid openbare ruimte Zeist <i>Ontwikkeling van een checklist</i>	• Toegankelijkheid openbare ruimte Zeist - Gemeente Zeist
Halteplaatsen openbaar vervoer	• CROW publicatie nr.184, 'Toegankelijkheid openbaar busvervoer' (www.crow.nl/nl/Publicaties) • CROW publicatie nr.197, 'Reis- en route-informatie op en nabij vervoersknooppunten' • CROW publicatie nr. 219 a t/m f, 'Collectief personenvervoer toegankelijk voor iedereen' • tPVE van de bushaltes, door DIVV
Gehandicaptenparkeerplaatsen Algemeen	• http://www.projectbureautoegankelijkheid.nl/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=132
Geleidelijnen	• PBT richtlijn routegeleiding: http://www.projectbureautoegankelijkheid.nl/index.php? • CVC richtlijn hoofdroutes: http://intranet.amsterdam.asp4all.nl/minisites/sites/c/centrale/leidraad_cvc/
Lokale adviesraden voor gehandicapten en aanverwante organisaties	• www.clientenbelangamsterdam.nl • http://www.toegankelijkamsterdam.nl • http://www.oar-zuidoost.nl/ • Viziris decorap@hetnet.nl • PGO-Zuidoost ronaldblank@hotmail.com